

K34/26.
"Mamabolo
history and
customs"

Tradition about
Mārusuwele and
other Mamabolo
law 3/6

Ka Mo Batho ba Kxaxanago Ka Xona

Xo tsebèxa ka ditlwala - melomo xabane Bai? Kxalè ba be ba axile xo tee, ba e na le kxoši ya bōna yo a be xo a bitšwana Maruruwela. Byale ka xo: ngwalwé ditaba tseo difetoxile dinōnwanè e tšwa e le thōšō Kxalè-kxalè Batho ba be ba dutš naxeng ya mollwane wa matha kuwa thotō ya Leboa (Lehono re ka re ke Tanganyika.) Ba be ba e na le kxoši ya bōna e a be xo a bitšwana Maruruwela. Kxoši yeo e be e le kxoši ya maatla, xapè o be a bopisa byale ka tau fēna o be a na le kxaxelo e kxolo kudu xo batho ba ba mmotaxo.

È nile ia lebaka le lengwé kxoši ya kšena ka bolwetš bya bo šoro ka kudu tšo bo kexo bya xaka nthōa ke dingatša tša Batho. Dingatša kšmōša di ile tša tša xo tšela fēna tša palētšwa.

Kamoxo xa lebaka le le telele, ngatša e ngwé ya ~~wethšaba~~ sa xaxwe ya e letšwa kxoši xone e ka fōla xe a ka romēla batho xo yo swara tau thabeng ya lexaru Kilima Njero). Ngatša ya re, kxoši e ka fodišwa ke madi a tau a sanuthelang a e tšwa mmeleng wa wōna

Tau yeo e be e swaretš xo swarwa e sa phela xone e ile e ripuwe moxōlo byake ka puca. Bothata bya tšoxa xōna mo, kšrobane, xo be xo se na molho yo a ka lekaxo xo yo swara tau e sa phela.

Ka pepelo e kxolo, kxoši ya kxaloma bakšōmana ba yōna xone bantše batho ha nephatš ya bōna xo swara tau yeo

Se se kxosaitšiam batho, kex kxosi e ile ya laêla xore mphathô o mongwê le o mongwê o swanetše xo tšwa le basadi le bana ba ba nyanyaso, fêla ngwana e mongwê le e mongwê yo a se sa nyanyaso a se kea ya. Mphathô o mongwê le o mongwê o be o na le mokšomana e moxolo.

Mphathô wa pele kxosana ya ona e be e bitšwa sehla xatšiane, ba ipeta dipelo xo yo swara tau eo; ba rile xe ba itšwa modumô, sehla xatšiane a thšaba a xogletša batho bas a re "A xe, nna ke xona xe ke ile! nka se sa boêla xae, a re tšoenng ka motša re yo axa motše wa re na mafaseng a kxolê, xore kxosi a se kxone xo re kwalêla mo re lesco ntšise." Ba dumêlêlana byalo, ya ba ke motša ke xo thšaba xabona.

Kxosi ya re xabona ba sa boye ya romêla sergwê se hlophaa xo yo swara tau. Sona se tšole e na le ka mesô, serile xe se batamêla thaba na kua modumô o moxolo-xolo wa xo bofisa, sa thšaba se se ke sa boêla xae ka baka la xo boifa Munuwêle.

Mphathô ka motša e ile ya thšaba ka baka i modumô wo wa tau eo e be xo e dutše thabeng ya Lesco.

Ka mraa xa lebaka le le telele kxosi e feletšwe ke batho, xo setše bana fêla, a roma Tema-nkšolo a re "e ya nabo o yo swara tau e eo." Tema a botša bana a re: xe le fikla kxapšwi le thaba le re. Tema! Tema! re nyaka ngatša kxosi e a lwala. Xe teriyalo le namêlê thaba nna ke tla le eta pele xo fihlêla re fikla xodimo xa thaba.
(A nke o fetšološe)

Xo thwe, bana bas xo tee le tšena Jema-ntšolo
e se ba hlwa ba sa boya se se balleng xo
se tšbye ke moko. Mohlomgwa ba bolailwe ke
Mollo wa leswela, kua Ihabeng ya Lexapu.

Marumwete o hweditšwe e le setopo, a le
lyale ka ka lexonye ke batho ba xo buswa
ke ditlala mo mathabong wa bona.

Ke ka moo batho ba ilileng ka dinpa
mono thoko ya Borwa. Motse wa bona moraso ke
mašupi fela, xapê le dipolelo. Tša bona di sa
fela di bonthša xobane Batho tšale e le e le
selo se tee.

U. N. I. Ragobaya
Aarekwala school
P. O. Segonye
via Pietersburg

8/26

22/9/38

K34/26

A

Xo Botoka Kxosa ya la Baso

Batho ba xeso ba na le motxwa wa bina
wa xo botoka dikxosi tsa bona.

Xe kxosi e lwala, dingaka tsa bo
matswiri di a betswa xo laola le xo
elapa ka melemo ya bina ye ba ithepiling
feela ka xo palawa ke bolwetso kxosi e
-ya hwa.

Xe kxosi e hwile, batho ba tla tseliswa
lehu ke sexalo sa konana. Sexalo ke xore
konana e lla ka motxwa o theletsang
pele.

Batho romelwa maxosing a mangwe xo
yo ~~sexa~~ lehu la kxosa. Dikxosi tse di
tlase polokong ye xaxwe, di tla di xapa
kxona e xe e le Moma xe xo tse
hwile kxosi ya Mosadi, xaxapiwa kxona ye
swana.

Batho ka maha ba ba tselexo polokong ya kxosi
xa ba dumelélwa xo fihla dirapeng, ba ema
kxole xo lee le dikxosi tse di tselexo
polokong, xe ba sa tswalane le yena
polokong xo ya bakximana ba ba xoto.

kxosi e ke e sa epelwe fase byale ka

P.T.O

b. 176.

31 26
K34/26 5

Ka batho ba tanguê. E be e bewa
Xodimo xa dinkxô tse dihxoto xore e re.
Xo e bôla dinama ba yna di wêlê
ka dipitseng. Bakxâmana ba fêla ba
têlê^{e tla} xo hlôla moku yo xo fihêla
a bôlêla nusi.

Dinama tse tsa Kxôsi, ke tsona tseo
ka resco di nê^{re} pula. Xapê Kxôsi e
bolokwa fêlê mo^{ba} rego ke badimong.

Badimong xa xo bolokwe bafô xo ba
balata. K'fobane ba re ba ka thibêla
pula le mabêlê, xapê ba ka thisa
malwetši le diji tsa mabêlê.

Mo dinkxong tsa dinama tsa Kxôsi
xo thêlwa meetse a manthši xapê
xo na le mafêhlô a dirilwese ka
thate ya moroberobe, dimpho tsa ôna
di dirilwe ka marapô a dinkxôsi.

(U N. S. Ragoboya.

Haschwata school

P.O. Segopgê

na Pietersburg

Transvaal.

(176) 8/26

K34/26 6

Xo Neša Pula

Dinama tša Kxoši tšeo dilexo ka
dinkxang di hōkōmēlwa kudu tšore di sete
tša senyeta. Di bitšēlwa ka bolōho
Xo letēlwa le baka la selemō.

Pele xa pula ya tšedla, Kxoši le motšeta
wa wōna yo moxolo banamēla thaba
ya badiinang xo yo fēhla dinkxō tšeo.
Ba tla fihla ba xotšā mollō, ba kuke pitša
e nyane ba e beya sebesong 'mme bathōma
modivō wa bōna o moxolo. Bathōlla meetše
a nkxō e ngwē e swereng dinamama tša
Kxoši ba a tšēla ka petšeng yela ba
e beideng sebesong 'mme bathōma xo
fēhla xo fihlwa xe lephilo le tla pitša
yela.

Kthwe o tla bōna maru a šetše a tletše.
Metsela o thatlola pitša e la e sa tletše
lephilo. Xe lephilo le re: "Shii !" ke
šore pula le yōna e thōma xōna.

Xe pula e ena, Kxoši e khurupēla ka
kolō ya lla kaxore e xopola maxōši a
yōna a a hwileng

End. S. 176.

Mrs. Kagobaya
Masikwala school
P.O. Segotšhe via Pietersburg